

Sygn. akt VU 354/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Leżańska

Protokolant Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku R. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek odwołania R. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 20 lutego 2012 r. sygn. (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonej R. R. prawo do renty rodzinnej na stałe, poczynając od dnia 23 listopada 2011 roku;**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. M. M. (2) kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych wraz z należną kwotą podatku VAT, tytułem pomocy prawnej świadczonej z urzędu.**

Sygn. akt V U 354/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 lutego 2012 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił R. R. (uprawnionej do renty socjalnej przyznanej wnioskodawczyni na stałe) prawa do renty rodzinnej po zmarłej matce W. D. z uwagi na fakt, iż całkowita niezdolność do pracy wnioskodawczyni nie powstała do ukończenia nauki w szkole tj. do 31 sierpnia 1991 roku.

Powyzszą decyzję zaskarżyła w dniu 16 marca 2012 roku R. R., wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do renty rodzinnej.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Postanowieniem z dnia 11 października 2012 roku, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim ustanowił dla R. R. pełnomocnika z urzędu.

Na rozprawie w dniu 18 lutego 2014 roku, pełnomocnik wnioskodawczyni wnosił o przyznanie dla R. R. renty rodzinnej na stałe oraz o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił, co następuje:

R. R., urodzona (...), ukończyła naukę w zasadniczej szkole zawodowej – jako szwacz dzianin. Naukę kontynuowała do 19 czerwca 1991 roku. W okresie aktywności zawodowej wnioskodawczyni pracowała (przez dwa lata), jako krawcowa. Wnioskodawczyni jest córką zmarłej w dniu (...) W. D..

W dniu 23 listopada 2011 roku wnioskodawczyni wystąpiła z wnioskiem o prawo do renty rodzinnej po zmarłej matce (okoliczności bezsporne, wniosek o rentę rodzinną k.1-7, skrócony akt zgonu k.8 akt rentowych).

Orzeczeniem z dnia 15 listopada 1975 roku, Obwodowa Komisja Lekarska do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia, po rozpoznaniu u wnioskodawczyni niemoty i obustronnego upośledzenia słuchu, stwierdziła konieczność stałej pielęgnacji i opieki innej osoby - od dzieciństwa

Orzeczeniem **z dnia 14 lutego 1989 roku** Wojewódzka Komisja Lekarska ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia w B. zaliczyła wnioskodawczynię do trzeciej grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia ze wskazaniem, że inwalidztwo powstało przed 16 rokiem życia, a orzeczeniem z dnia 26 marca 1992 roku, Wojewódzka Komisja Lekarska ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia w T. zaliczyła wnioskodawczynię do drugiej grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia ze wskazaniem, że inwalidztwo powstało przed 16 rokiem życia i trwa nadal. W obu przypadkach z powodu rozpoznanego obustronnego uszkodzenia słuchu (dowód: orzeczenia z dnia 15 listopada 1975 roku, 14 lutego 1989 roku, 26 marca 1992 roku w aktach rentowych).

Od 1 października 2003 roku tj. od wejścia w życie przepisów ustawy wnioskodawczyni jest uprawniona do renty socjalnej na stałe, z uwagi na trwały stopień niepełnosprawności i niezdolności do pracy, spowodowanej głuchoniemotą i socjopatią z osobowością niedojrzałą (dowód: decyzja z dnia 1.10.2003 r. k. 115, uprawnienia do renty socjalnej pismo k.114 akt rentowych).

W dniu 23 listopada 2011 roku wnioskodawczyni złożyła wniosek o przyznanie jej renty rodzinnej [po zmarłej w dniu 12 lipca 2011 roku matce W. D. (dowód: wniosek o rentę k. 1-7 akt rentowych).

Orzeczeniem z dnia 4 stycznia 2012 roku, Lekarz Orzecznik ZUS, a następnie wobec zgłoszonego sprzeciwu wnioskodawczyni - orzeczeniem z dnia 3 lutego 2012 roku Komisja Lekarska ZUS, po rozpoznaniu u wnioskodawczyni: głuchoniemoty od dzieciństwa- uznali, że R. R. jest całkowicie i trwale niezdolna do pracy, ale niezdolność ta powstała po 31 sierpnia 1991 roku (dowód: orzeczenie LO ZUS z dnia 4 stycznia 2012 roku k.14 oraz Orzeczenie Komisji lekarskiej ZUS z dnia 3 lutego 2012 roku k.19, sprzeciw wnioskodawczyni z dnia 13 stycznia 2012 roku k.16 w aktach rentowych).

Aktualnie u wnioskodawczyni występują następujące schorzenia:

- głuchoniemota wrodzona;
- organiczne zaburzenia osobowości;
- intelekt niższy niż przeciętny;
- zaburzenia osobowości (homilopatia);
- obustronna całkowita głuchota;
- zaznaczony oczopląs kierunkowo- spojrzeniowy w prawo

(dowód: opinia biegłego otolaryngologa M.z. k.11 i verte, biegłego psychiatry B. J. k.15-16 wraz z opinią uzupełniającą k.54-55, opinia biegłego psychologa M. P. k.37, opinia biegłego otolaryngologa M. Ł. k.70-71 wraz z opinią uzupełniającą k.88 w aktach sprawy)

Z punktu widzenia otolaryngologicznego wnioskodawczyni jest całkowicie niezdolna do pracy, całkowita niezdolność do pracy ma charakter trwały i powstała przed dniem 31 sierpnia 1991 roku (dowód: opinia biegłego otolaryngologa M. Ł. k.70-71 wraz z opinią uzupełniającą k.88 w aktach sprawy, opinia uzupełniająca biegłego otolaryngologa M. Z. (1) k-51).

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dokonał następującej oceny zgromadzonego materiału dowodowego i zważył, co następuje:

Odwołanie jest uzasadnione, co skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji .

W myśl art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz.1227) renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych praw.

Z kolei przepis art. 68 wyżej powołanej ustawy wskazuje, że uprawnionymi do renty rodzinnej są dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione:

1) do ukończenia 16 lat;

2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo

3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

2. Jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Zgodnie z przepisem art. 12 ust. 1 ustawy niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Z kolei przepisy art. 12 ust. 2 i 3 stanowią, że całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, zaś częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji . Przy czym, stosownie do treści art. 13 wskazanej ustawy, oceniając niezdolność do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności należy mieć na uwadze, nie tylko możliwości wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcie innej pracy, ale także celowości przekwalifikowania zawodowego, z uwagi na charakter dotychczasowej pracy oraz poziom wykształcenia, wiek, predyspozycje psychofizyczne ubezpieczonego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9.03.2001r. w sprawie II UKN 32/01, zamieszczony w OSNP 2002/20/502). Artykuł 13 ust. 1 stanowi, że do oceny stopnia niezdolności do pracy i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się następujące kryteria:

1. stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji,

2. możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Zgodnie z treścią art. 59 ust. 1 i 2 osobie, która spełniła warunki określone

w art. 57 – wyżej cytowanej ustawy, przysługuje:

1)renta stała - jeżeli niezdolność do pracy jest trwała;

2)renta okresowa - jeżeli niezdolność do pracy jest okresowa (renta okresowa przysługuje przez okres wskazany w decyzji organu rentowego).

W przedmiotowej sprawie bezspornym między stronami jest, iż wnioskodawczyni R. R. jest całkowicie niezdolna do pracy.

Ustalenia natomiast wymagała kwestia daty powstania u wnioskodawczyni całkowitej niezdolności do pracy oraz jej trwałość. Organ rentowy stwierdził bowiem, iż wnioskodawczyni, aby uzyskać prawo do renty rodzinnej po zmarłej matce, powinna stać się całkowicie niezdolna do pracy przed dniem 31 sierpnia 1991 roku, czyli do ukończenia nauki w szkole. Jednakże Lekarz Orzecznik ZUS, orzeczeniem z dnia 4 stycznia 2012 roku oraz Komisja Lekarska ZUS, orzeczeniem z dnia 3 lutego 2012 roku ustaliła, iż wnioskodawczyni jest całkowicie niezdolna do pracy, ale niezdolność ta powstała po dacie 31 sierpnia 1991 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, brak jest podstaw do podzielenia argumentacji organu rentowego w zakresie ustalenia daty powstania całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawczyni po dniu 31 sierpnia 1991 roku, albowiem przeczy temu przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe.

Sąd Okręgowy bowiem, w celu ustalenia spornej kwestii, dopuścił dowód z opinii biegłych: otolaryngologów: M. Z. (1) oraz profesora dr. hab. medycyny M. Ł., psychiatry B. J., psychologa M. P. - specjalistów z dziedziny medycyny, z zakresu której pochodzi stwierdzone u wnioskodawczyni schorzenie. Sąd uznał przy tym, iż wiodący charakter należy nadać opinii sporządzonej przez biegłych otolaryngologów profesora dr. hab. medycyny M. Ł. oraz M. Z. (2), albowiem niezdolność do pracy wnioskodawczyni podlega ocenie z punktu widzenia najistotniejszego jej schorzenia, jakim jest głuchoniemota.

Biegły otolaryngolog M. Ł., po osobistym zbadaniu wnioskodawczyni oraz zapoznaniu się z całokształtem dokumentacji lekarskiej dotyczącej zdiagnozowanych u niej schorzeń, ***stwierdził u niej całkowitą niezdolność do pracy, uznając przy tym, iż niezdolność ta powstała przed 31 sierpnia 1991 roku.***

Na poparcie swego stanowiska biegły podniósł, iż już w dniu 5 lipca 1977 roku, badaniem audiometrycznym w ZOZ B., u wnioskodawczyni stwierdzona została całkowita głuchota obustronna, co potwierdza tezę, iż ma ona charakter wrodzony. Biegły podtrzymał swoje stanowisko w swej opinii uzupełniającej, gdzie jasno i kategorycznie stwierdził, iż niezdolność wnioskodawczyni do pracy „na pewno powstała przed 1991 rokiem”. Powyższe stanowisko jest spójne z opinią uzupełniającą biegłego M. Z. (3), który po dokonaniu powtórnej analizy dokumentacji medycznej dotyczącej wnioskodawczyni, zmienił swoje wcześniejsze stanowisko i uznał, iż całkowita niezdolność do pracy R. R. powstała ***przed dniem 31 sierpnia 1991 roku.*** Wniosek ten biegły wywiódł z faktu, iż niezdolność ta spowodowana jest głuchoniemotą wnioskodawczyni, która ma charakter ***wrodzony, nadto jest schorzeniem trwałym i nieuleczalnym.***

Wobec jasnych, logicznych i konsekwentnych wniosków płynących z opinii biegłego M. Ł. oraz M. S. uznał, iż mogą one stanowić podstawę rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Do podważenia powyższych opinii nie mogą prowadzić zarzuty podniesione przez organ rentowy, które stanowią w istocie polemikę z prawidłowymi wnioskami biegłych, tym bardziej, iż biegli odnieśli się do nich w swych opiniach uzupełniających.

Biegły psychiatra B. J. stwierdził, że globalny rozwój umysłowy badanej znajduje się na poziomie pogranicza upośledzenia umysłowego. Biegły stwierdził, że potencjał intelektualny wnioskodawczyni wyjściowo był wyższy, ale brak specyficznych bodźców rozwojowych wynikających z kontaktów słownych ograniczył znacznie granice możliwości. Niemniej jednak zdaniem biegłego psychiatry funkcjonowanie procesów poznawczych u badanej jest dość dobre, głównie w zakresie myślenia przyczynowo - skutkowego i przez analogię, co oznacza dobrą podstawę dla kształtowania się orientacji sytuacjach społecznych i adekwatności zachowań. Jako dość dobrą biegły ocenił

orientację w rzeczywistości społecznej która jednak jest zasadniczo modyfikowana w kierunku nieprzystosowania przez specyficzne cechy zachowań wynikające z zaburzonej struktury i treści osobowości (homilopatia), która kanalizuje się w postaci zachowań wskazujących na cechy socjopatii. W badaniu neuropsychologicznym biegły ten rozpoznał u R. R. cechy ewidentnego organicznego uszkodzenia (...); zaburzoną zdolność percepcyjnej organizacji przestrzeni, przy dość dobrze wykształconych sprawnościach manipulacyjnych. W konkluzji biegły stwierdził, iż mimo dość dobrego funkcjonowania intelektualnego rokowanie, odnośnie funkcjonowania społecznego jest raczej złe, co wynika z już ukształtowanych cech socjopatycznych, jako konsekwencji specyficznego zaburzenia struktury i treści osobowości, organicznego uszkodzenia (...), które stanowi tło dla formułowania się dynamiki zachowania i narastających na powyższe bieżących zaburzeń zachowania wynikających ze spostrzegania swojej odmienności. Biegły wskazał nadto na silnie ukształtowany u opiniowanej mechanizm spustowy emocji w postaci agresji, co z psychologicznego punktu widzenia stanowi istotne przeciwskazanie do prac grupowych o charakterze zadaniowym, jak również pracy zawierającej pewne wymogi / rygory / indywidualne. Niepowodzenia napinają badaną i powodują zawężenie działań do redukcji napięcia, co przy istniejących zaburzeniach osobowości może powodować konflikty i czyny agresywne. Wobec powyższych stwierdzeń biegły doszedł do przekonania, że R. R. cierpi na organiczne zaburzenia osobowości, a nadto schorzenia somatyczne: głuchoniemota wrodzona i w związku z powyższym jest całkowicie niezdolna do pracy, a niezdolność ta zdaniem biegłego psychiatry powstała po 31. 08. 1991 r.

Stanowisko to biegły podtrzymał również w swej uzupełniającej opinii pisemnej.

Biegła psycholog M. P., po wykonaniu u R. R. badania psychometrycznego (Matryc Ravena), uzyskała wynik wskazujący na intelekt istotnie niższy, niż przeciętny (centyl 16). W Teście Pamięci Wzrokowej Benlona łagodny deficyty w zakresie procesów poznawczych - bez wyraźnych cech organicznych uszkodzeń (...). Na podstawie przeprowadzonego badania psychologicznego oraz analizy dokumentacji medycznej biegła uznała, że R. R. jest obecnie całkowicie niezdolna do pracy, jednak przy uwzględnieniu okoliczności, iż od 1992r. przebywa na rencie, a do tego 1991 roku ukończyła szkołę zawodową dla głuchych z wynikiem bardzo dobrym biegła uznała, że całkowita niezdolność do pracy powstała po 31.08.1991r. Stanowisko to biegła podtrzymała w swej pisemnej opinii uzupełniającej.

Powyższe opinie biegłego psychiatry B. J. oraz psychologa M. P., Sąd uznał jako materiał uzupełniający ogólny obraz stanu zdrowia wnioskodawczynie, w żadnym razie nie dyskwalifikujący możliwości uznania, iż całkowita niezdolność do pracy R. R. powstała przed dniem 31 sierpnia 1991 roku. Wszak biegli ci oceniali stan zdrowia wnioskodawczynie z punktu widzenia swych specjalności, podkreślając jednocześnie, że to właśnie opinia biegłego otolaryngologa ma w przedmiotowej sprawie decydujące znaczenie.

Dlatego też sądu uznał, iż R. R. **jest całkowicie trwale niezdolna do pracy, a niezdolność ta powstała po dniu 31 sierpnia 1991 roku.** Okoliczność powyższą potwierdzają w swych opiniach biegli otolaryngolodzy, jak również sama wnioskodawczynie przesłuchiwana w charakterze strony przy pomocy tłumacza języka migowego.

W ocenie Sądu Okręgowego fakt, iż wnioskodawczynie zaraz po ukończeniu szkoły zawodowej podjęła prace i pracowała tam niespełna przez dwa lata jako krawcowa – nie może świadczyć, że niezdolność wnioskodawczynie do pracy powstała po 31 sierpnia 1991 roku.

Jak bowiem dowodzi całokształt dokumentacji lekarskiej, orzecniczej oraz dowód z opinii biegłych wnioskodawczynie od urodzenia cierpi na obustronne uszkodzenie słuchu, i z tego też powodu została uznana za osobę niepełnosprawną od wczesnego dzieciństwa, a praca jaką wnioskodawczynie wykonywała po ukończeniu szkoły- była jedynie próbą, przystosowania się do życia w społeczeństwie, która zresztą zakończyła się niepowodzeniem.

Z też względów odwołanie wnioskodawczynie R. R. należało uznać za uzasadnione w całości, co skutkuje koniecznością zmiany zaskarżonej decyzji ZUS.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy- Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Tryb. na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. przyznał R. R. prawo do renty rodzinnej po zmarłej matce na stałe od dnia 23 listopada 2011 roku (tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek o rentę rodzinną).

Orzeczenie o przyznaniu renty rodzinnej na stałe, znajduje uzasadnienie w treści opinii biegłego otolaryngologa marka Ł. , który jednoznacznie wskazał, że niezdolność do pracy wnioskodawczynie ma charakter trwały.

Na podstawie § 2 i § 12 ust. 2 ustawy z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461) Sąd Okręgowy (wobec nieopłacenia kosztów pomocy prawnej przez wnioskodawczynię) zasądził od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. M. M. (2) w P. kwotę 60,00 złotych tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu na rzecz wnioskodawczynie.